

Соціально-економічне становище Запорізької області за 2012 рік

Повідомлення Головного управління статистики

Промисловість

У грудні 2012р. в промисловості області в порівнянні з попереднім місяцем обсяги промислового виробництва зменшились на 1,1%, а в порівнянні з груднем 2011р. – на 11,0%. У цілому за звітний рік порівняно з попереднім роком спад виробництва склав 3,2 % (за січень–листопад – 2,5%).

Зменшення обсягів промислового виробництва в звітному році проти 2011р. сталося на підприємствах усіх трьох секцій: добувної промисловості – на 0,5%, переробної – на 3,9% та по виробництву і розподіленню електроенергії, газу та води – на 0,4%.

При цьому скорочення виробництва в переробній галузі відбулося за рахунок підприємств усіх підгалузей, за виключенням виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення, оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів, а також целюлозно-паперового виробництва та видавничої діяльності.

У **добувній промисловості** випуск продукції у грудні 2012р. зменшився як проти попереднього місяця на 19,7%, так і проти грудня попереднього року – на 23,9%. Загалом же за звітний рік виробництво відстало від показників попереднього року на 0,5%.

У **переробній промисловості** у грудні 2012р. обсяги виробництва зменшились також як проти попереднього місяця на 4,3%, так і проти грудня попереднього року – на 16,3%. У цілому по галузі спад виробництва проти попереднього року склав 3,9%, поглибившись порівняно з попереднім звітним періодом на 1,1 в.п.

Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів – це найбільш впливова підсекція в переробній промисловості. Обсяги виробництва в ній у грудні 2012р. зменшились як проти попереднього місяця на 7,4%, так і проти грудня 2011р. – на 13,5%. У цілому за звітний рік спад виробництва проти 2011р. дещо поглибився і склав 3,7% (за одинадцять місяців – 2,8%).

Менше, ніж у 2011р. було вироблено феросплавів (на 4,8 тис.т), сталі без напівфабрикатів, отриманих безперервним литтям (на 123,4 тис.т), виробів, одержаних холодним штампуванням і гнуттям, зі сталі нелегованої (вуглецевої) (на 26,0 тис.т), дроту з алюмінію (на 1764 т), дроту з міді (на 807 т), ложок, виделок, ополоників та інших приборів кухонних або столових аналогічних (на 76,9 тис.шт.), дроту колючого з металів чорних; проводу багатожильного, тросів, канатів, шнурів плетених і виробів аналогічних з міді або алюмінію без ізоляції електричної (на 372 т), тканин, ґрат, сіток і загороджень з дроту сталюого та мідного (на 2181 т), виробів столових, кухонних чи побутових і їх частин з металів чорних, міді, алюмінію (на 78 т). Зменшився також випуск готового прокату чорних металів, прутків (стержнів) інших, кутиків і профілів фасонних і спеціальних гарячекатаних зі сталі нелегованої (вуглецевої) та легованої, труб великого та малого діаметрів, прутків (стержнів) інших зі сталі нелегованої (вуглецевої) холоднотягнутих, кутиків і профілів з нелегованої (вуглецевої) сталі, прутків (стержнів) зі сталі легованої (крім нержавіючої) холоднотягнутих, дроту зі сталі, прутків, стержнів і профілів з алюмінію, міді рафінованої та сплавів мідних необроблених, збірних будівельних металоконструкцій і деяких інших видів виробів із металу.

Поряд з цим, збільшилось порівняно з 2011р. виробництво конструкцій інших, частин конструкцій, плит, панелей та виробів аналогічних з металів чорних або алюмінію (на 11,6 тис.т), резервуарів та цистерн металевих місткістю понад 300 л (на 3250 т), цистерн, бочок, барабанів, каністр, ящиків і ємностей аналогічних для різних речовин, крім газів, з металів чорних місткістю від 50 до 300 л (на 152,7 тис.шт), виробів з металів чорних, виготовлених куванням чи штампуванням без подальшої обробки (на 375 т).

Також зріс випуск чавуну, прутків, стержнів і профілів з міді, цистерн, бочок, барабанів, каністр і ємностей аналогічних для різних речовин з металів чорних місткістю менше 50 л, раковин та мийок з металів чорних. Мало місце і збільшення обсягу послуг з виливки з інших кольорових металів.

У грудні 2012р. на **машинобудівних** підприємствах виробництво скоротилось як проти попереднього місяця на 7,4%, так і проти грудня попереднього року – на 24,5%. У цілому за звітний рік індекс промислової продукції до попереднього року склав 96,5% (за підсумками одинадцяти місяців – 98,9%).

Менше ніж за 2011р. було випущено такої вагової машинобудівної продукції: легкових та вантажних автомобілів, насосів (вакуумних, відцентрових для перекачки рідин інших та підйомників рідин, для паливно-мастильних матеріалів), компресорів об'ємних поршневих, вентилів, кранів, клапанів та подібних виробів, коліс та передач зубчастих, гвинтів ходових шарикових, коробок передач, перемикачів швидкостей інших, установок теплообмінних та для кондиціонування повітря, устаткування (для фільтрування та очищення води, повітря та газів, для миття, наповнення, закупорювання, пакування або обгортання пляшок чи інших ємностей), вогнегасників, машин збиральних інших, сепараторів для молока відцентрових, плит кухонних неелектричних побутових, електродвигунів та генераторів змінного струму, електричних трансформаторів, реакторів електричних, котушок індуктивності та перетворювачів статистичних електричних, низьковольтної електричної апаратури, пристроїв керування електричних комплектних високовольтних, проводу ізолюваного обмотувального, проводів та кабелів електричних низьковольтних на напругу до 1000 В і високовольтних на напругу більше 1000 В, різних видів світильників електричних, електродів вугільних та інших виробів з графіту, приладів напівпровідникових, приладів для вимірювання електричних величин та іонізуючих випромінювань, а також для вимірювання фізичних та

хімічних величин, приладів та апаратури для автоматичного регулювання та керування, двигунів внутрішнього згоряння для автотранспортних засобів.

Поряд з цим, збільшився порівняно з січнем–груднем 2011р. випуск насосів об'ємних поршневих зворотно-поступальних для перекачки рідин, компресорів відцентрових об'ємних роторних та для холодильного устаткування, валів трансмісійних та кривошипів, устаткування холодильного і морозильного промислового та насосів теплових, а також для зважування, розпушувачів та культиваторів, борон зубових, косарок, форм для лиття та моделей ливарних, електричної високовольтної апаратури, пристроїв керування електричних комплектних низьковольтних, ортопедичних пристосувань (включаючи ортопедичне взуття), кузовів.

На підприємствах із **виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення** у грудні 2012р. обсяги виробництва знизились проти попереднього місяця на 2,1%, а порівняно з груднем 2011р. – зросли на 8,2%. У цілому за 2012р. був отриманий приріст 6,7% проти попереднього року. Так, більше, ніж у 2011р. в області було вироблено коксу та напівкоксу з вугілля кам'яного, мастил і масел. Разом з цим, за цей же період зменшилось виробництво смол.

У **хімічній та нафтохімічній промисловості** обсяги виробництва у грудні 2012р. зменшились проти попереднього місяця на 8,2%, а порівняно з груднем 2011р. – на 14,4%. Виробництво в галузі за звітний рік у цілому відстає від показників попереднього року на 5,1%.

Так, зменшився порівняно з 2011р. випуск складних промислових газів, оксидів, гідроксидів і пероксидів інших металів, металоїдів, сульфідів, сульфатів та сульфідів металів, солей ціанових, солей надкислот, фосфідів, карбідів, гідридів, нітридів, азидів, силіцидів і боридів, фарб та лаків на основі полімерів, фарб і лаків, сиккативів готових, антибіотиків, сироватки та вакцини, матеріалів перев'язувальних, кетгутів, аптечок, мила і препаратів поверхнево-активних органічних, рідин для гідравлічних передач і гальмових систем, засобів для металургійної, машинобудівної та хімічної промисловості, добавок готових для цементів, будівельних розчинів і бетонів, волокон синтетичних, труб та трубок, рукавів і шлангів гумових, крім ебоніту, тканин прогумованих, крім корду, трубок, труб, шлангів та фітингів жорстких з полімерів етилену, пропілену, вінілхлориду та інших пластмас, мішків і пакетів з полімерів етилену, бутлів, пляшок, фляг і аналогічних виробів пластмасових, деталей з'єднувальних і фурнітури для меблів, транспортних засобів та аналогічних виробів з пластмаси.

Разом з цим, збільшилось порівняно з 2011р. виробництво простих промислових газів, галогенідів металів, вуглеводнів циклічних, сполук сірко-органічних, органічно-неорганічних інших, нафталіну та сумішей ароматичних вуглеводнів інших, пластмаси у первинних формах, інших лікарських препаратів, неочищеного гліцерину, засобів косметичних для манікюру та педикюру, матеріалів мастильних спеціальних, гумових напівфабрикатів, стрічок конвеєрних і пасів привідних гумових, монопітти перерізом понад 1 мм, прутків, стержнів, профілів пластмасових, посуду столового, кухонного, виробів домашнього вжитку і виробів туалетних інших пластмасових.

Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції. У цій підсекції випуск продукції у грудні 2012р. знизився як проти попереднього місяця на 16,9%, так і проти грудня 2011р. – на 20,5%. Виробництво в галузі за звітний рік у цілому відстає від показників 2011р. на 15,3%.

Упродовж 2012р. було вироблено 196,2 тис.т вогнетривких виробів, що на 19,3% менше, ніж за 2011р., 22,3 тис.т блоків та цегли з цементу, штучного каменю чи бетону для будівництва (на 37,0%), 48,3 тис.м³ елементів конструкцій збірних для будівництва з цементу, бетону чи штучного каменю (на 23,1%), 259,9 тис.т сумішей бетонних, готових для використання (товарних) (на 4,3%).

Також порівняно з 2011р. зменшився випуск безпечного скла, виробів ізолюючих багат шарових зі скла, посуду столового чи кухонного скляного і виробів скляних для туалетних кімнат, контор і вбрання приміщень, стрічки волоконної, рівниці, пряжі та штапельного скловолна, тканин (вуалей) тонких, сіток, полотен, матів, матраців, панелей та інших виробів зі скловолна (крім склотканин), посуду столового, кухонного, інших господарсько-побутових та туалетних виробів, вапна, жорен шліфувальних, кругів та каменів гострильних, порошоків природних або штучних абразивних на текстильній основі, виробів з асфальту або аналогічного матеріалу в рулонах, графіту та корунду штучних.

Натомість, більше ніж у 2011р. було вироблено ємностей зі скла для пиття, посуду лабораторного, гігієнічного чи фармацевтичного скляного, виробів санітарно-технічних керамічних, листів гофрованих, шиферу і аналогічних виробів з азбестоцементу, труб, муфт та фітингів до них з азбестоцементу.

У **целюлозно-паперовому виробництві та видавничій діяльності** випуск продукції в грудні 2012р. зменшився порівняно з листопадом на 14,2%, а відносно грудня 2011р. – на 3,2%. У цілому за 2012р. обсяги виробництва у галузі зросли на 1,0% проти 2011р.

Так, у звітному році порівняно з 2011р. більше виробили паперу та картону гофрованого, коробок, ящиків та сумок з гофрованих та з негофрованих паперу та картону, тари з паперу, скатертин та серветок для столу з маси паперової, паперу, вати целюлозної або полотна з волокна целюлозного, етикеток та ярликів з паперу та картону, друкованих книг, друкованих газет, журналів та періодичних видань, які виходять менше чотирьох разів на тиждень.

При цьому було вироблено менше шкільних та канцелярських товарів з паперу та картону, листівок, перебивних картинок, календарів.

Підприємства **по обробленню деревини та виробництву виробів з деревини, крім меблів** у грудні 2012р. зменшили обсяги промислового виробництва проти листопада на 6,8%, а відносно грудня 2011р. – на 21,5%. Загалом за звітний рік галузь збільшила показники виробництва порівняно з 2011р. на 0,7%.

У 2012р. дерев'яних вікон, дверей, їх рам та порогів було вироблено 640 шт., що в 1,6 раза більше, ніж за 2011р., дерев'яних піддонів – 140,3 тис.шт. (на 9,2% менше), дерев'яної тари різної та її частин – 5110 т (на 27,2% менше).

На підприємствах із **виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів** у грудні 2012р. обсяги виробництва зросли порівняно з попереднім місяцем на 17,6%, а з відповідним місяцем попереднього року – знизились на 5,9%. У цілому за 2012р. порівняно з 2011р. обсяги в галузі скоротились на 4,4% (за січень–листопад – на 5,2%).

Менше, ніж у 2011р. було вироблено яловичини і телятини свіжих чи охолоджених (на 462 т), риби мороженої нерозібраної морської, крім оселедців (на 72 т), риби копченої, включаючи філе (на 63 т), сиру свіжого неферментованого та сиру кисломолочного (на 24 т), продуктів кисломолочних (на 2072 т), борошна (на 19,4 тис.т), пряників і виробів аналогічних, печива солодкого, вафель (на 768 т), виробів макаронних з начинкою (на 211 т), спредів та сумішей жирових (на 407 т), напоїв безалкогольних (на 72,5 тис.дал).

Також зменшилось виробництво свинини свіжої (парної) чи охолодженої, м'яса і субпродуктів харчових свійської птиці морожених, продуктів готових та консервів з м'яса свійської птиці, риби сушеної і в'яленої, оселедців солоних та риби солоної, риби приготовленої та консервів з риби, овочів консервованих натуральних, олії соняшникової рафінованої, вершків, круп, готових кормів для сільськогосподарських тварин та свійської птиці, хлібобулочних виробів, тортів, тістечок, здобних виробів, хлібців хрустких, сухарів та хлібу для тостів, кондитерських виробів з цукру, включаючи білий шоколад без вмісту какао, виробів макаронних без начинки, пива, вод натуральних мінеральних газованих.

Разом з цим, зросло виробництво готових продуктів та консервів з свинини (на 194 т), олії соняшникової нерафінованої (на 27,6 тис.т), молока обробленого рідкого (на 12,8 тис.т), вершкового масла (на 1767 т), продуктів молоковмісних (на 3133 т).

Більше, ніж у 2011р. було вироблено також м'яса і субпродуктів харчових свійської птиці свіжих чи охолоджених, свинини, яловичини і телятини сушеної, солоної чи копченої, м'яса свійської птиці солоного, в розсолі, сушеного чи копченого, виробів ковбасних, м'ясних напівфабрикатів (включаючи з м'яса птиці), овочів, фруктів, горіхів і грибів, консервованих з додаванням оцту або оцтової кислоти, маргарину і аналогічних продуктів, жирних сирів, оцту та його замінників, майонезу, горілки, вод натуральних мінеральних негазованих.

У **легкій промисловості** виробництво продукції у грудні 2012р. зросло як порівняно з попереднім місяцем (на 57,4%), так і з відповідним місяцем попереднього року (на 18,9%). Проте, у цілому за 2012р. спад виробництва залишається вагомим – 18,8% проти 2011р.

Зменшився порівняно з 2011р. випуск білизни постільної, занавісок та штор, мішків та пакетів пакувальних, брезенту, навісів та тентів, текстильних просочених матеріалів, светрів, джемперів, пуловерів, жилетів та виробів аналогічних трикотажних машинного чи ручного в'язання, верхнього трикотажного одягу, спіднього трикотажного одягу, рукавичок, рукавиць та мітенки з тканини, взуття; із виробів чоловічих – пальт, напівпальт, накидок, плащів, курток теплих та аналогічних виробів, костюмів; із виробів жіночих – пальт, напівпальт, накидок, плащів, курток теплих та аналогічних виробів, костюмів, жакетів та блейзерів, піджаків, курток типу піджаків, джемперів та виробів аналогічних, суконь та сарафанів, брюк та бриджів з тканини.

Проте більше, ніж у 2011р. було вироблено ковдр та пледів, білизни столової, майок, фуфайок, тенісок та виробів аналогічних трикотажних чоловічих та жіночих, капелюхів та інших головних уборів, із виробів чоловічих – піджаків та блейзерів, курток типу піджаків, джемперів та виробів аналогічних, брюк та бриджів, а також деяких видів робочого одягу; із виробів жіночих – спідниць та спідниць-брюк, блузок, тунік, батників, сорочок з тканини.

У **виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води** у грудні звітнього року виробництво зросло порівняно з попереднім місяцем на 15,1%, а з груднем 2011р. – на 16,1%. У цілому за 2012р. спад виробництва не був подоланий і становив відносно попереднього року 0,4%.

За 2012р. було вироблено 49450 млн.кВт.год електроенергії (на 0,3% більше, ніж у 2011р.) та 6686,2 тис.Гкал теплоенергії (на 3,8% менше).

Сільське господарство

За попередніми даними у 2012р. загальне виробництво продукції сільського господарства (у постійних цінах 2010р.) проти 2011р. зменшилося на 19,2%, у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – на 31,4%, у господарствах населення – на 2,3%.

За попередніми даними господарствами всіх категорій у 2012р. одержано 1195,2 тис.т зерна (у вазі після доробки), що на 45,5% менше, ніж у 2011р., у т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 848,9 тис.т (на 49,8% менше).

Валовий збір пшениці в 2012р. становив 714,6 тис.т (на 51,0% менше, ніж торік), ячменю – 327,9 тис.т (на 33,6%), кукурудзи на зерно – 84,6 тис.т (на 49,0% менше).

Виробництво насіння соняшнику в усіх категоріях господарств зменшилось на 25,4% і становило 749,5 тис.т за рахунок зниження врожайності на 3,9 ц з 1 га та зібраної площі на 2,3%.

Картоплі накопано 321,0 тис.т (на 12,9% більше, ніж у 2011р.). Збільшення виробництва картоплі досягнуто за рахунок зростання урожайності на 8 ц (у 2011р. вона становила 103 ц з 1 га).

За рахунок зростання урожайності овочів на 2 ц їх виробництво збільшилося проти 2011р. на 6,7% і склало 346,1 тис.т.

Обсяг виробництва плодоягідної продукції становив у 2012р. 68,8 тис.т, що більше, ніж у 2011р. на 24,9%.

Вироблено основних видів тваринницької продукції в 2012р.: м'яса (реалізовано на забій) – 85,0 тис.т, молока – 256,6 тис.т, яєць – 727,2 млн.шт. Порівняно з 2011р. збільшилися загальні обсяги виробництва молока на 3,4%, яєць – на 6,6%, зменшилися – м'яса (реалізації худоби та птиці на забій у живій вазі) на 2,6%. У структурі реалізації худоби та птиці на забій сільськогосподарськими підприємствами частка свиней становила 74,8%

(у 2011р. – 76,4%), птиці всіх видів – 16,8% (15,4%), з них бройлерів – 80,4% (72,3%), великої рогатої худоби – 8,2% (8,1%).

У 2012р. в аграрних підприємствах обсяг вирощування худоби та птиці в порівнянні з 2011р. зменшився на 0,6%. Середньодобові прирости великої рогатої худоби на вирощуванні, відгодівлі та нагулі зменшились на 1,0%, свиней – збільшились на 4,5% та становили відповідно 410 г та 417 г.

Станом на 1 січня 2013р. у всіх категоріях господарств нараховувалося 112,3 тис. голів великої рогатої худоби, у т.ч. корів – 60,3 тис. голів, свиней – 328,0 тис. голів, овець та кіз – 50,1 тис. голів, птиці всіх видів – 5827,4 тис. голів. Проти цієї дати 2012р. темпи зростання (зменшення) чисельності поголів'я великої рогатої худоби, у т.ч. корів становили відповідно 104,2% та 99,3%, свиней – 95,7%, овець та кіз – 100,4%, птиці всіх видів – 102,7%.

За розрахунками, господарствами населення утримувалося 74,7% загальної чисельності великої рогатої худоби (торік – 72,1%), у т.ч. корів – 84,6% (84,7%), свиней – 30,1% (30,6%), овець і кіз – 79,8% (80,0%) та птиці всіх видів – 48,3% (53,4%).

Будівельна діяльність

За 2012р. підприємствами області **виконано будівельних робіт** на суму 1666,6 млн.грн., що у порівнянних цінах становить 102,0% обсягів будівництва 2011р.

За 2012р. у порівнянні з 2011р. збільшення обсягу робіт відбулося на підприємствах з будівництва будівель та споруд (на 7,0%).

За характером будівництва питома вага обсягів робіт розподілилась так: роботи з нового будівництва, реконструкції та технічного переозброєння – 71,8% загального обсягу, решта – з капітального та поточного ремонтів (17,4 % та 10,8% відповідно).

Транспорт

За 2012р. підприємствами транспорту перевезено 18,1 млн.т вантажів, що на 3,9% менше, ніж за 2011р. Вантажооборот становив 7942,9 млн.ткм і зменшився на 9,0%.

За 2012р. залізничним транспортом відправлено вантажів на 1,2% менше, ніж за 2011р. Зменшилося відправлення лісових вантажів на 90,0%, коксу – на 78,8%, нафти і нафтопродуктів – на 33,2%, брухту чорних металів – на 30,7%, зерна і продуктів перемолу – на 9,8%, чорних металів – на 2,7%, руди залізної і марганцевої – на 0,7%.

Збільшилось відправлення кам'яного вугілля в 1,8 раза, хімічних і мінеральних добрив – на 2,9%, будівельних матеріалів – на 0,9%.

Автомобільним транспортом (з урахуванням перевезень фізичними особами-підприємцями) за 2012р. перевезено 2426,7 тис.т вантажів, що в порівнянні з 2011р. менше на 14,7% та виконано вантажооборот в обсязі 779,2 млн.ткм, що на 4,8% більше.

Перевезення вантажів водним транспортом за 2012р. зменшилось у порівнянні з 2011р. на 20,0%, вантажооборот – на 18,1% та становили 499,6 тис.т та 18882,5 тис.ткм відповідно. Обсяг оброблених вантажів у морських та річкових портах (причалах) порівняно з 2011р. зменшився на 7,6%, у тому числі транзитних вантажів – на 43,5%, вантажів у внутрішньому сполученні – на 22,1%, імпорتنих – на 15,4%, експортних – збільшився на 2,8%. Загальна кількість оброблених суден зменшилась на 12,1%, закордонних та інфракт – на 12,8%.

За 2012р. авіаційним транспортом перевезено 592,5 т вантажів, що на 33,0% більше обсягу 2011р. Вантажооборот авіаційного транспорту склав 1019,8 тис.ткм, що менше на 36,6%.

За 2012р. послугами пасажирського транспорту скористалися 167,0 млн. пасажирів, що на 7,1% менше, та виконана пасажирська робота в обсязі 4074,3 млн.пас.км, що більше на 2,4%.

Залізничним транспортом за 2012р. відправлено 17,4 млн. пасажирів, що на 1,0% більше, ніж за 2011р.

Послугами автомобільного транспорту (з урахуванням перевезень фізичними особами-підприємцями) скористалися 81,2 млн. пасажирів, що на 1,8% менше попереднього року. Перевезення пасажирів автотранспортом фізичних осіб-підприємців зменшилося на 5,9% і склало 21,4 млн. пасажирів.

Водним транспортом у 2012р. перевезено на 9,1% пасажирів менше, ніж у 2011р., пасажирооборот збільшився на 0,6%.

Авіаційним транспортом перевезено 29,5 тис. пасажирів, що на 41,8% більше, ніж у 2011р.

Обсяг пасажирських перевезень міським електротранспортом у 2012р. проти 2011р. зменшився на 14,3%, у т.ч. платно перевезених пасажирів – 14,6% і становив відповідно 68,3 млн. та 23,2 млн. пасажирів.

Зовнішньоекономічна діяльність

За даними, які підготовлені на основі інформації Державної митної служби України, за січень–листопад 2012р. **експорт товарів** становив 3689,2 млн.дол. США, **імпорт** – 1828,3 млн.дол. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 1860,9 млн.дол.

У порівнянні з січнем–листопадом 2011р. обсяги експортних поставок зменшились на 1,5%, імпорتنих – на 12,5%.

Експортно-імпорتنі операції з закордонними партнерами здійснювали, в основному, підприємства та організації, які розташовані в м.Запоріжжі. На долю інших міст та районів області припадало 13,7% експорту та

9,9% – імпорту товарів.

Протягом січня–листопада 2012р. зовнішньоторговельні взаємовідносини підтримувались з партнерами 142 країн світу.

Найвагоміша частка запорізької продукції (50,6%) була поставлена до країн СНД. До країн Європи та Азії відправлено відповідно 20,8% та 19,6% загального експорту області. Експорт збільшився до країн СНД на 1,8%, до Європи та Азії – зменшився на 12,5% та на 7,8% відповідно.

Значні експортні поставки здійснювались до Російської Федерації – 42,3% загального обсягу експорту, Туреччини – 8,6%, Польщі – 3,9%, Казахстану – 3,8%, Німеччини – 2,5%, Індії – 2,4%, Чехії – 2,3%, Болгарії – 2,2%, Білорусі – 2,0%.

Порівняно з січнем–листопадом 2011р. відбулося зростання експорту товарів до Казахстану на 20,4%, Російської Федерації – на 3,3%. Проте зменшився вивіз товарів до Німеччини в 1,6 раза, Білорусі – в 1,5 раза, Індії – в 1,5 раза, Польщі – на 17,5%, Болгарії – на 15,9%, Туреччини – на 10,6%, Чехії – на 3,7%.

До країн Європейського Союзу було спрямовано товарів на суму 696,8 млн.дол. (18,9% загального обсягу експорту), що менше, ніж за січень–листопад 2011р. на 12,3%. З 27 країн-членів ЄС найбільші обсяги експорту запорізьких товарів припадали на Польщу (20,8%), Німеччину (13,5%), Чехію (12,3%), Болгарію (11,4%), Словаччину (8,3%), Італію (5,7%), Грецію (4,4%), Австрію (4,1%), Румунію (4,1%).

У загальному обсязі імпорту переважали надходження з країн СНД (44,0%), Європи (27,6%) та Азії (19,7%). У порівнянні з січнем–листопадом 2011р. ввіз товарів з країн СНД збільшився на 3,5%, з Європи та Азії – зменшився в 1,5 раза та на 10,8% відповідно.

З країн-імпортерів найбільша питома вага поставок припадала на Російську Федерацію – 41,2%, Китай – 8,6%, Німеччину – 6,8%, Корею, Республіку – 4,8%, США – 4,0%, Польщу – 2,3%, Туреччину – 2,3%, Словаччину – 2,1%, Австралію – 2,1%, Норвегію – 2,1%, Італію – 2,0%.

Порівняно з січнем–листопадом 2011р. зріс імпорт з Австралії на 40,4%, США – на 23,6%, Італії – на 19,7%, Туреччини – на 6,1%, Російської Федерації – на 3,6%. Однак менше ввезено товарів з Німеччини в 2,4 раза, Польщі – в 2 рази, Кореї, Республіки – в 1,5 раза, Норвегії – на 15,9%, Словаччини – на 13,2%, Китаю – на 7,1%.

З країн Європейського Союзу до області надійшло товарів на 444,6 млн.дол. (24,3% загального обсягу імпорту). У порівнянні з січнем–листопадом 2011р. обсяг імпорту зменшився в 1,5 раза. Найбільші обсяги імпорту товарів здійснювались з Німеччини (27,8%), Польщі (9,4%), Словаччини (8,8%), Італії (8,4%), Франції (7,8%), Швеції (6,2%), Румунії (4,8%), Бельгії (4,1%).

Позитивне сальдо в зовнішній торгівлі товарами склалося з 96 країнами світу, в т.ч. найбільше – з Російською Федерацією, Туреччиною, Казахстаном, Польщею (відповідно 809,9 млн.дол., 273,4 млн.дол., 118,9 млн.дол., 102,8 млн.дол.); від'ємне – з 46 країнами, в т.ч. найбільше – з Китаєм; Кореєю, Республікою; Норвегією; Австралією (119,2 млн.дол., 72,3 млн.дол., 38,4 млн.дол., 37,4 млн.дол. відповідно).

У торгівлі товарами з країнами СНД склалося позитивне сальдо (1062,1 млн.дол.), проти січня–листопада 2011р. воно збільшилось на 0,7%.

Результатом торгівлі з країнами Європи було позитивне сальдо (263,6 млн.дол.), проти січня–листопада 2011р. воно збільшилось в 2 рази.

Експортні поставки до країн Азії перевищили імпортні надходження, позитивне сальдо дорівнювало 361,3 млн.дол., проти січня–листопада 2011р. воно зменшилось на 4,6%.

У торгівлі з країнами ЄС склалося позитивне сальдо (252,3 млн.дол.), проти січня–листопада 2011р. воно збільшилось в 2,3 раза.

У структурі експорту основу склали чорні метали (42,8% загального обсягу експорту товарів), механічне обладнання (16,9%), електричне обладнання (12,9%), руди, шлак і зола (4,5%), засоби наземного транспорту (4,4%), жири та олії тваринного або рослинного походження (4,0%).

У порівнянні з січнем–листопадом 2011р. серед вищезгаданих товарних груп зріс експорт жирів та олій тваринного або рослинного походження в 1,6 раза, механічного обладнання – на 15,4%, руд, шлаку і золи – на 15,1%, електричного обладнання – на 15,1%, але зменшився – засобів наземного транспорту – на 23,8%, чорних металів – на 14,9%.

Експортні поставки до країн СНД складались, переважно, з механічного обладнання (27,3% обсягу експорту до цих країн і 81,8% – загального експорту цих товарів), чорних металів (23,3% і 27,6%), електричного обладнання (22,6% і 89,0%), засобів наземного транспорту (8,4% і 96,3%), алкогольних і безалкогольних напоїв та оцту (2,6% і 95,7%).

До країн Європейського Союзу експортувались, в основному, чорні метали (58,6% обсягу експорту до цих країн і 25,8% – загального експорту цих товарів), руди, шлак і зола (20,2% і 85,1%), механічне обладнання (3,5% і 3,9%), інші недорогоцінні метали (3,0% і 29,1%), продукти неорганічної хімії (2,7% і 32,1%).

Основу імпортних надходжень склали палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (15,6% загального обсягу імпорту товарів), механічне обладнання (15,5%), чорні метали (11,2%), електричне обладнання (6,6%), засоби наземного транспорту (5,8%), нікель і вироби з нього (5,8%), риба і ракоподібні (3,9%), руди, шлак і зола (3,6%), прилади та апарати (3,0%), мідь і вироби з неї (2,8%), алюміній і вироби з нього (2,8%), інші недорогоцінні метали (2,2%), сіль, сірка, землі та каміння (2,1%), пластмаси, полімерні матеріали (2,1%).

Порівняно з січнем–листопадом 2011р. зріс імпорт риби і ракоподібних у 1,6 раза, руд, шлаку і золи – на 18,2%, інших недорогоцінних металів – на 18,1%, алюмінію і виробів з нього – на 11,2%, електричного обладнання – на 1,1%, але одночасно зменшився імпорт механічного обладнання в 1,6 раза, солі, сірки, земель та каміння – на 18,9%, нікелю і виробів з нього – на 17,2%, чорних металів – на 14,0%, міді і виробів з неї – на 12,0%, пластмас, полімерних матеріалів – на 9,8%, палив мінеральних, нафти і продуктів її перегонки –

на 9,8%, приладів та апаратів – на 7,8%, засобів наземного транспорту – на 4,0%.

З країн СНД ввозились палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (29,5% обсягу імпорту з цих країн і 83,2% – загального ввозу до області з-за кордону цих товарів), чорні метали (12,7% і 49,9%), механічне обладнання (11,4% і 32,4%), нікель і вироби з нього (11,2% і 84,8%), алюміній і вироби з нього (6,0% і 96,2%), мідь і вироби з неї (4,5% і 72,2%), електричне обладнання (4,5% і 30,2%), прилади та апарати (3,9% і 58,0%), інші недорогоцінні метали (3,9% і 80,0%).

З країн Європейського Союзу надходили механічне обладнання (25,0% обсягу імпорту з цих країн і 39,3% – загального ввозу до області з-за кордону цих товарів), чорні метали (10,9% і 23,8%), електричне обладнання (10,5% і 39,1%), палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (7,5% і 11,8%), сіль, сірка, землі та каміння (5,6% і 64,6%), мідь і вироби з неї (3,2% і 27,8%), вироби з чорних металів (2,9% і 48,8%), пластмаси, полімерні матеріали (2,8% і 32,4%), різноманітна хімічна продукція (2,7% і 57,0%), прилади та апарати (2,5% і 20,7%), риба і ракоподібні (2,4% і 15,1%), засоби наземного транспорту (2,0% і 8,3%).

Роздрібна торгівля та ресторанне господарство

Оборот роздрібною торгівлі (до якого включено роздрібний товарооборот підприємств, які здійснюють діяльність з роздрібною торгівлі, розрахункові дані щодо обсягів продажу товарів на ринках та фізичними особами-підприємцями) за 2012р. становив 34419,2 млн.грн., що на 19,7% більше обсягів 2011р. У структурі обороту роздрібною торгівлі за 2012р. на організовані та неформальні ринки припадало 39,1%.

Оборот ресторанного господарства (з урахуванням обороту фізичних осіб-підприємців) у 2012р. проти попереднього року збільшився на 10,1% і становив 651,3 млн.грн.

Ціни і тарифи

Індекс споживчих цін в області за січень–грудень 2012р. становив 99,3%. Продукти харчування та безалкогольні напої подешевшали на 3,9%, одяг і взуття – на 2,8%. У той же час подорожчали послуги освіти (на 10,6%), алкогольні напої, тютюнові вироби (на 7,3%), послуги ресторанів та готелів (на 4,6%), різні товари та послуги (на 3,9%), товари та послуги транспорту (на 3,0%), товари та послуги з охорони здоров'я (на 2,4%). Товари та послуги зв'язку, відпочинку і культури, предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла зросли в ціні на 1,3–1,2%. Індекс цін на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива склав 100,0%.

Доходи населення

За листопад 2012р. середньомісячна номінальна заробітна плата, нарахована на одного штатного працівника підприємств з кількістю працюючих 10 осіб і більше, дорівнювала 2987 грн., що в 2,7 раза перевищує рівень встановленого прожиткового мінімуму для працездатних осіб (1118 грн.), на 0,8% менше, ніж за жовтень 2012р. та на 11,3% вище аналогічного показника відповідного місяця попереднього року.

Залишається значною диференціація рівня оплати праці між видами економічної діяльності.

Найбільш оплачуваними в області в листопаді 2012р. залишались працівники добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних, виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів, фінансової діяльності, де рівень заробітної плати майже в 1,4–1,7 раза перевищував середній по економіці області.

Значно нижчою залишається заробітна плата працівників текстильного виробництва, виробництва одягу, хутра та виробів з хутра, виробництва гумових та пластмасових виробів, діяльності готелів та ресторанів, сільського господарства, мисливства та пов'язаних з ними послуг, торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку, рибальства, рибництва, целюлозно-паперового виробництва, видавничої діяльності, лісового господарства та пов'язаних з ним послуг, де її розмір у 1,4–2,4 раза менше середнього рівня в цілому по економіці області.

Реальна заробітна плата в листопаді 2012р. в порівнянні з жовтнем 2012р. зменшилась на 0,6%, а з листопадом 2011р. збільшилась на 12,2%. За січень–листопад 2012р. по відношенню до відповідного періоду 2011р. вона також збільшилась на 12,5%.

Сума несплаченої заробітної плати порівняно з боргом на 1 грудня 2011р. збільшилась на 5,3%, або на 2,3 млн.грн. і на 1 грудня 2012р. становила 46,2 млн.грн.

Сума боргу працівникам економічно активних підприємств за листопад 2012р. зменшилась на 26,5% і на 1 грудня 2012р. становила 17,0 млн.грн., або 36,7% загальної суми боргу.

Зменшення суми заборгованості із виплати заробітної плати відбулось у працівників виробництва електричного, електронного та оптичного устаткування (на 96,6%) та торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (на 6,8%).

Збільшення суми заборгованості відбулось у працівників освіти (в 4,9 раза), металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів (в 2,0 раза), сільського господарства, мисливства, пов'язаних з ними послуг та виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (в 1,5 раза в кожному), рибальства, рибництва, а також виробництва: машин та устаткування, та хімічного (в 1,3 раза в кожному).

З'явився борг із виплати заробітної плати перед працівниками виробництва коксу, продуктів нафтоперероблення, виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, текстильного виробництва,

виробництва одягу, хутру та виробів з хутра, охорони здоров'я та надання соціальної допомоги.

З кожних 100 гривень, не виплачених економічно активними підприємствами, 45 заборгували своїм працівникам підприємства промисловості, 32 – діяльності транспорту та зв'язку, 12 – операцій з нерухомим майном, оренди, інжинірингу та надання послуг підприємцям, 5 – будівництва.

На 1 грудня 2012р. кількість працівників економічно активних підприємств, які своєчасно не отримали заробітну плату, становила 6,4 тис. осіб. Кожному з числа зазначених працівників не виплачено в середньому 2644 грн., що складає 88,5% розміру середньомісячної заробітної плати в цілому по області.

У 2012р. 72,1 тис. сімей призначено субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг та електроенергії (98,6% загальної кількості сімей, які звернулися за субсидіями), з них у міській місцевості – 63,1 тис., в сільській – 9,0 тис. сімей.

Загальна сума призначених субсидій у 2012р. становила 10541,1 тис.грн., при цьому в міській місцевості – 9820,8 тис.грн., у сільській – 720,3 тис.грн.

Середня сума призначеної субсидії на одну сім'ю в грудні 2012р. становила 195,0 грн.

Крім того, 9,1 тис. сімей звернулися за субсидіями готівкою для придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, з них у міській місцевості – 3,2 тис., у сільській – 5,9 тис. сімей.

Призначено субсидії 8,7 тис. сімей на суму 7810,6 тис.грн., з них у міській місцевості – 3,1 тис. сімей на 2959,8 тис.грн., у сільській – 5,6 тис. сімей на 4850,8 тис.грн.

Середній розмір призначеної в грудні 2012р. субсидії цього виду на одну сім'ю становив 922,5 грн.

У 2012р. субсидії готівкою на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива отримали 8,6 тис. сімей на суму 7682,9 тис.грн., з них у міській місцевості – 3,0 тис. сімей на 2920,0 тис.грн., у сільській – 5,6 тис. сімей на 4762,9 тис.грн.

У 2012р. населенням області сплачено за житлово-комунальні послуги, включаючи погашення боргів попередніх періодів, 1790,0 млн.грн., що становило 97,2% нарахованих сум.

Заборгованість населення за житлово-комунальні послуги на 1 січня 2013р. становила 709,7 млн.грн.

Термін заборгованості населення за всі послуги на кінець грудня 2012р. становив 4,6 місяця.

Мали борг 3 місяці і більше за централізоване опалення та гаряче водопостачання – 15,1% власників особових рахунків, централізоване водопостачання та водовідведення – 14,9%, вивезення побутових відходів – 14,6%, утримання будинків і споруд та прибудинкових територій – 13,9%, газопостачання – 4,7%.

Ринок праці

Середньомісячна кількість економічно активного населення віком 15–70 років за 9 місяців 2012р. становила 888,1 тис. осіб, з них 828,7 тис., або 93,3% були зайняті економічною діяльністю, решта – 59,4 тис., або 6,7% не мали роботи, але активно її шукали як самостійно, так і за допомогою державної служби зайнятості, тобто відповідно до методології Міжнародної організації праці (МОП) класифікувалися як безробітні. Рівень зайнятості населення становив: у віці 15–70 років – 61,2%, а в працездатному віці – 70,2%. Рівень безробіття (за методологією МОП) серед економічно активного населення віком 15–70 років становив 6,7%, а працездатного віку – 7,2%.

На обліку в державній службі зайнятості на 1 січня 2013р. перебувало 23,9 тис. незайнятих громадян. Серед зазначеної категорії громадян 98,0% (23,4 тис. осіб) мали офіційний статус безробітних, з яких більше, ніж двом третинам було призначено допомогу по безробіттю. Кількість зареєстрованих безробітних громадян на 1 січня 2013р. в порівнянні з 1 грудня 2012р. збільшилась на 14,8% (на 3,0 тис. осіб).

Із кожних 100 зареєстрованих безробітних 52 раніше займали робітничі місця, 32 – посади службовців, решту складали особи без професії або такі, що займали місця, які не потребують спеціальної підготовки.

Рівень зареєстрованого безробіття, розрахований по відношенню до населення працездатного віку, за грудень п.р. в цілому по області збільшився на 0,2 в.п. та на 1 січня 2013р. становив 2,1%. Разом з тим, спостерігалася значна диференціація цього показника за районами області, де він коливався від 0,7% у Запорізькому районі до 7,5% у Приморському районі.

Кількість зареєстрованих безробітних за грудень 2012р. в сільській місцевості збільшилась на 24,4%, у міській – на 9,8% та на 1 січня 2013р. становила відповідно 8,7 тис. осіб та 14,7 тис. осіб.

Рівень зареєстрованого безробіття сільського населення працездатного віку перевищував аналогічний показник мешканців міської місцевості і становив відповідно 3,6% та 1,7%.

За повідомленнями підприємств, установ та організацій кількість вільних робочих місць і вакантних посад упродовж грудня 2012р. зменшилась у 2,4 раза та на 1 січня 2013р. становила 0,4 тис. осіб, що в 2,1 раза менше, ніж на 1 січня 2012р.

Найбільш значне зменшення потреби в працівниках за видами економічної діяльності на 1 січня 2013р. в порівнянні з 1 січнем 2012р. відбулося в освіті (в 3,6 раза), операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям (в 3,1 раза), охороні здоров'я та надання соціальної допомоги (в 2,8 раза), наданні комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту а також будівництві (в 2,6 раза по кожному).

Упродовж грудня 2012р. навантаження незайнятого населення на 1 вільну вакансію збільшилось в 2,7 раза в порівнянні з попереднім періодом та на 1 січня 2013р. становило 62 особи. За категоріями робочих місць цей показник становив: 45 – для службовців, 71 – для робітників та 85 осіб на місця, що можуть бути укомплектовані працівниками, які не потребують професійної підготовки. За районами області значення цього показника коливалось від 12 осіб на вакансію у м.Енергодарі до 1385 осіб у Приморському районі. При цьому у Запорізькому

та Чернігівському районах попит на робочу силу на 1 січня 2013р. відсутній. Навантаження на 1 вільне робоче місце працівників сільського господарства в грудні 2012р. збільшилось в 2,2 раза та на 1 січня 2013р. становило 198 осіб.

За сприянням державної служби зайнятості за грудень 2012р. було працевлаштовано 1,8 тис. осіб, що на 43,5% менше, ніж у попередньому місяці та на 3,9% більше, ніж у відповідному місяці 2012р. Рівень працевлаштування (відношення кількості працевлаштованих осіб до кількості незайнятих, які перебували на обліку) в грудні 2012р. залишився на рівні відповідного місяця 2012р. і становив 6,4%. Серед працевлаштованих осіб 47,7% становили безробітні, 52,0% – жінки, 55,6% – молодь у віці до 35 років та 11,5 – особи, які потребували особливого соціального захисту. З числа працевлаштованих безробітних 24,4% проживає в сільській місцевості.

У цілому в 2012р. було працевлаштовано 37,8 тис. осіб, що на 11,3% більше, ніж у 2011р. Із зазначеної кількості працевлаштованих 2,3 тис. громадян отримали роботу шляхом надання дотацій роботодавцям, що на 55,3% більше, ніж у 2011р. Найбільше значне збільшення цього показника відбулося в освіті (на 50,9%) та фінансовій діяльності (на 42,1%). Зниження цього показника було лише у наданні комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту (на 27,5%). Серед незайнятих осіб більше ніж половина працевлаштована на місця робітників, 25,0% – на місця, які не потребують професійної підготовки, 14,6% – на посади службовців.

Важливим напрямком роботи щодо підвищення конкурентоспроможності безробітних на ринку праці є професійна підготовка та перепідготовка. З метою отримання нової професії або спеціальності державними службами зайнятості в грудні 2012р. було направлено на навчання 1,0 тис. безробітних, що на 39,4% більше, ніж торік. Загалом на початок січня 2013р. за направленнями цих установ у навчальних закладах усіх типів проходили професійне навчання 1,7 тис., або 7,1% зареєстрованих безробітних, з яких 53,3% становили жінки, 52,3% – молодь у віці до 35 років.

Поряд з працевлаштуванням на постійній основі одним із напрямків реалізації активної політики зайнятості є організація громадських робіт. Кількість громадян, не зайнятих трудовою діяльністю, які були направлені на такі роботи, становила 1,0 тис. осіб, що в 2,0 раза більше, ніж за відповідний місяць 2011р.

З Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття на допомогу по безробіттю за грудень 2012р. було витрачено 14,5 млн.грн., що на 15,1% більше, ніж у попередньому місяці.

Середньооблікова кількість безробітних, які її отримували впродовж зазначеного місяця, становила 13,7 тис. осіб, або 58,5% загальної кількості тих, що мали статус безробітного на 1 січня 2013р.

Розмір допомоги в середньому на одного безробітного, який отримував її в грудні 2012р., збільшився в порівнянні з попереднім місяцем на 7,8% та становив 1061,14 грн., що дорівнює 93,6% законодавчо встановленого на цей період мінімального рівня заробітної плати (1134 грн.).

Демографічна ситуація

На 1 грудня 2012р. в області, за оцінкою, проживали 1785,9 тис. осіб, у т.ч. міського населення – 1376,0 тис. осіб, сільського – 409,9 тис. осіб. За січень–листопад 2012р. чисельність населення області зменшилась на 5814 осіб, зменшення становило 3,5 особи у розрахунку на 1000 наявного населення.

У січні–листопаді 2012р. загальні зміни чисельності населення формувались за рахунок природного скорочення та міграційного приросту 6746 осіб (4,1 особи на 1000 наявного населення) та 932 особи (0,6 особи на 1000 наявного населення) відповідно.

Впродовж січня–листопада 2012р. в області народилось 17440 немовлят, що на 5,0% більше, ніж у січні–листопаді 2011р. Рівень народжуваності в порівнянні з відповідним періодом попереднього року збільшився з 10,1‰ до 10,7 особи у розрахунку на 1000 наявного населення.

За січень–листопад 2012р. в області зареєстровано 24186 померлих, що на 2,6% менше, ніж у відповідному періоді 2011р. Рівень смертності зменшився з 15,1 померлих у розрахунку на 1000 наявного населення у січні–листопаді 2011р. до 14,8‰ у січні–листопаді 2012р.